

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 25.10.2011
COM(2011) 682 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πρωτοβουλία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα

**Οικοδόμηση ενός οικοσυστήματος για την προώθηση των κοινωνικών επιχειρήσεων στο
επίκεντρο της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής καινοτομίας**

{SEC(2011) 1278 τελικό}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	1
1. ΓΙΑΤΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ;	2
2. ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΝΑ ΑΠΟΚΟΜΙΣΟΥΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΟΦΕΛΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ.....	5
3. ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	7
3.1. Βελτίωση της πρόσβασης στις χρηματοδοτήσεις.....	7
3.1.1. Διευκόλυνση της πρόσβασης στις ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις	7
3.1.2. Κινητοποίηση των ευρωπαϊκών ταμείων	8
3.2. Βελτίωση της προβολής της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.....	9
3.2.1. Ανάπτυξη εργαλείων για την καλύτερη κατανόηση του τομέα και για να προβληθεί περισσότερο η κοινωνική επιχειρηματικότητα	9
3.2.2. Ενίσχυση των ικανοτήτων διαχείρισης, του επαγγελματισμού και της κοινωνικής δικτύωσης των επιχειρηματιών.....	10
3.3. Βελτίωση του νομικού περιβάλλοντος.....	10
3.3.1. Ανάπτυξη κατάλληλων ευρωπαϊκών νομικών μορφών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται από την ευρωπαϊκή κοινωνική επιχειρηματικότητα.....	10
3.3.2. Δημόσιες συμβάσεις.....	11
3.3.3. Κρατικές ενισχύσεις	11
4. ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ : ΑΛΛΕΣ ΙΔΕΕΣ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	12
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	14

1. ΓΙΑΤΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ;

Η ενιαία αγορά χρειάζεται νέα, χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, προσανατολισμένη στη δημιουργία απασχόλησης για όλους, υποστηρίζοντας το αυξανόμενο αίτημα των Ευρωπαίων να χαρακτηρίζονται η εργασία τους, η κατανάλωση, η αποταμίευση και οι επενδύσεις τους από περισσότερες «ηθικές» και «κοινωνικές» αρχές.

Για την προώθηση της «κοινωνικής οικονομίας της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας» η Επιτροπή έχει θέσει την κοινωνική οικονομία και την κοινωνική καινοτομία στο επίκεντρο του προβληματισμού της, τόσο από την άποψη της εδαφικής συνοχής όσο και της αναζήτησης πρωτότυπων λύσεων για τα κοινωνικά προβλήματα, και ιδίως την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού, όπως εκφράζεται στη στρατηγική της «Ευρώπη 2020»¹, στην εμβληματική πρωτοβουλία «Ένωση Καινοτομίας»², στην Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού³ και στην «Πράξη για την Ενιαία αγορά»⁴ (ΠΕΑ).

Η δημόσια διαβούλευση για την ΠΕΑ⁵ κατέδειξε έντονο ενδιαφέρον για την ικανότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων και της κοινωνικής οικονομίας εν γένει στην παροχή καινοτόμων απαντήσεων στις σημερινές οικονομικές, κοινωνικές και σε ορισμένες περιπτώσεις περιβαλλοντικές προκλήσεις με την ανάπτυξη βιώσιμων θέσεων απασχόλησης με πολύ μικρή πιθανότητα μετεγκατάστασης, την κοινωνική ενσωμάτωση, τη βελτίωση των τοπικών κοινωνικών υπηρεσιών, την εδαφική συνοχή, κλπ..

Πράγματι, μια κοινωνική επιχείρηση, φορέας της κοινωνικής οικονομίας, είναι μια επιχείρηση της οποίας πρωταρχικός στόχος είναι η ύπαρξη θετικού κοινωνικού αντικτύπου παρά η δημιουργία κερδών για τους ιδιοκτήτες ή τους εταίρους της. Δραστηριοποιείται στην αγορά παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο, και χρησιμοποιεί τα κέρδη κυρίως για κοινωνικούς σκοπούς. Υπόκειται σε υπεύθυνη και διαφανή διαχείριση, ιδίως συνδέοντας τους εργαζομένους της, τους πελάτες της και τους παράγοντες που εμπλέκονται στις οικονομικές δραστηριότητές της⁶.

Η Επιτροπή χρησιμοποιεί τον όρο «κοινωνική επιχείρηση» για τις επιχειρήσεις⁷:

- για τις οποίες ο κοινωνικός ή κοινωνιακός στόχος κοινού συμφέροντος είναι ο λόγος ύπαρξης της εμπορικής δραστηριότητας, που συχνά εκφράζεται με υψηλό επίπεδο κοινωνικής καινοτομίας,

¹ Ευρώπη 2020 – Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη COM(2010) 2020

² Ανακοίνωση «Ένωση Καινοτομίας» COM(2010) 546 τελικό της 6ης Οκτωβρίου 2010

³ Ανακοίνωση «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού: ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για κοινωνική και εδαφική συνοχή» COM(2010) 758 τελικό της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2010

⁴ «Η Πράξη για την Ενιαία αγορά - Δώδεκα δράσεις για την τόνωση της ανάπτυξης και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης», COM(2011) 206 τελικό της 13^{ης} Απριλίου 2011

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/smact/consultations/2011/debate/index_en.htm

⁶ Για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, οι αγγλικοί όροι «*Social Business*» και «*Social enterprise*» αντιστοιχούν στην έννοια της κοινωνικής επιχείρησης.

⁷ Κατά την έννοια των κανόνων της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- των οποίων τα κέρδη επανεπενδύονται κυρίως στην υλοποίηση του εν λόγω κοινωνικού στόχου,
- και των οποίων ο τρόπος οργάνωσης ή το σύστημα κυριότητας αντικατοπτρίζει την αποστολή τους, με βάση δημοκρατικές ή συμμετοχικές αρχές ή αποσκοπώντας στην κοινωνική δικαιοσύνη⁸.

Πρόκειται συνεπώς για:

- επιχειρήσεις που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες ή/και αγαθά και υπηρεσίες σε ένα ευάλωτο κοινό (πρόσβαση στη στέγαση, πρόσβαση στην περίθαλψη, βοήθεια στους ηλικιωμένους ή τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ένταξη των ευπαθών ομάδων, φύλαξη παιδιών, πρόσβαση στην απασχόληση και στην κατάρτιση, διαχείριση της εξάρτησης, κλπ.) ή/και
- επιχειρήσεις των οποίων ο τρόπος παραγωγής των αγαθών ή υπηρεσιών επιδιώκει έναν κοινωνικό στόχο (κοινωνική και επαγγελματική ένταξη μέσω της πρόσβασης στην εργασία μειονεκτούντων ατόμων ιδίως λόγω της χαμηλής ειδίκευσής τους ή κοινωνικών ή επαγγελματικών προβλημάτων που προκαλούν ο αποκλεισμός και η περιθωριοποίηση), αλλά των οποίων η δραστηριότητα μπορεί να καλύπτει αγαθά ή υπηρεσίες άλλα εκτός των κοινωνικών.

Η κοινωνική οικονομία απασχολεί πάνω από 11 εκατομμύρια μισθωτούς στην ΕΕ, ήτοι το 6% της συνολικής απασχόλησης⁹. Συγκεντρώνει τις οντότητες με ειδικό νομικό καθεστώς (συνεταιρισμοί, ιδρύματα, ενώσεις, αλληλασφαλιστικές εταιρείες), εκ των οποίων πολλές είναι επίσης κοινωνικές επιχειρήσεις, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών που αναφέρονται ανωτέρω, καθώς και τις κοινωνικές επιχειρήσεις υπό μορφή ιδιωτικών εταιρειών ή παραδοσιακά ανώνυμων εταιρειών. Τα συγκεκριμένα νομικά καθεστάτα της κοινωνικής οικονομίας είναι ιδιαίτερα προσαρμοσμένα στις κοινωνικές επιχειρήσεις διότι ο τρόπος διακυβέρνησής τους ενθαρρύνει τη συμμετοχή και το άνοιγμα.

Μελέτη του 2009¹⁰ εκτιμά ότι το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού που εμπλέκεται στην κοινωνική επιχειρηματικότητα¹¹ ανέρχεται σε 4,1% στο Βέλγιο, 7,5% στη Φινλανδία, 3,1% στη Γαλλία, 3,3% στην Ιταλία, 5,4% στη Σλοβενία και σε 5,7% στο Ηνωμένο Βασίλειο. Περίπου μία στις τέσσερις επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί στην Ευρώπη θα είναι συνεπώς κοινωνική επιχείρηση. Η σχέση αυτή στο Βέλγιο, τη Φινλανδία και τη Γαλλία είναι μία στις τρεις¹². Οι επιχειρήσεις αυτές συχνά είναι παραγωγικότερες και ανταγωνιστικότερες από ό,τι πιστεύουμε. Αυτό οφείλεται στο πολύ υψηλό επίπεδο

⁸ Για παράδειγμα, με περιορισμένο φάσμα μισθών

⁹ CIRIEC «Η κοινωνική οικονομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση», σ. 48

¹⁰ Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship.
http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports

¹¹ Εδώ ορίζεται ως «δραστηριότητα με κοινωνικό, περιβαλλοντικό στόχο ή στόχο γενικού συμφέροντος. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών ή κατάρτισης σε κοινωνικά μειονεκτούντα άτομα ή σε άτομα με αναπηρία, τη χρήση των κερδών για κοινωνικούς σκοπούς, την οργάνωση των ομάδων αλληλοβοήθειας για δράση γενικού συμφέροντος», κλπ, αυτόθι. σ. 44

¹² Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship.
http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports

προσωπικής δέσμευσης των εργαζομένων τους και στις καλύτερες συνθήκες εργασίας που προσφέρουν¹³.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις συμμετέχουν, μέσω της κοινωνικής καινοτομίας, στην έξυπνη ανάπτυξη ανταποκρινόμενες σε ανάγκες που δεν έχουν ικανοποιηθεί ακόμη λαμβάνοντας υπόψη τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους και ακολουθώντας το μακροπρόθεσμο όραμά τους, διαμορφώνουν μια βιώσιμη ανάπτυξη με την έμφαση που δίνουν στην ανθρώπινη πτυχή και στην κοινωνική συνοχή αποτελούν την καρδιά της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Με άλλα λόγια, σκοπός τους είναι να οργανώνουν κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η εν λόγω ανακοίνωση αποτελεί μέρος της προώθησης και της αξιοποίησης της κοινωνικής καινοτομίας που ξεκίνησε το 2009 από τον Πρόεδρο Barroso¹⁴.

Λόγω των διαφορετικών στοιχείων που τις χαρακτηρίζουν, οι κοινωνικές επιχειρήσεις επιδεικνύουν τις περισσότερες φορές ιδιαίτερα υψηλό βαθμό κοινωνικής και περιβαλλοντικής υπευθυνότητας. Η Πρωτοβουλία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα συμπληρώνει την ανακοίνωση της Επιτροπής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ), που εγκρίθηκε την ίδια ημέρα¹⁵, και θα τους επιτρέψει επίσης να αξιοποιήσουν καλύτερα την κοινωνική προστιθέμενη αξία τους.

Ορισμένα παραδείγματα ευρωπαϊκών κοινωνικών επιχειρήσεων:

Στην Ιταλία, ένα ιατρικό κέντρο παρέχει εξειδικευμένη βοήθεια υψηλού επιπέδου, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής διαμεσολάβησης, ιδίως σε περιοχές οι οποίες δεν εξυπηρετούνται επαρκώς από τις δημόσιες υπηρεσίες, με ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα σε εύθραυστη κοινωνικο-οικονομική κατάσταση (π.χ. μετανάστες).

Στη Ρουμανία, μια επιχείρηση αποτελούμενη από πέντε υπαλλήλους και πέντε εθελοντές, εργάζεται από το 1996 για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών στη ρουμανική γλώσσα για τυφλούς, προσαρμόζοντας το υλικό υπόστρωμα (ιδίως βιβλία ανάγνωσης, ταινίες προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες ανάγκες) για κοινό που εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 90.000 άτομα.

Στη Γαλλία, μια εταιρεία εφάρμοσε το 2004 μια πρωτοποριακή ιδέα παροχής υπηρεσιών πλυσίματος αυτοκινήτων χωρίς νερό, με βιοαποικοδομησίμα προϊόντα, χρησιμοποιώντας ανειδίκευτο προσωπικό ή περιθωριοποιημένα άτομα, προκειμένου να τα επανεντάξει στην αγορά εργασίας.

Στην Ουγγαρία, ένα ίδρυμα δημιούργησε εστιατόριο το οποίο απασχολεί άτομα με αναπηρία (40 εργαζόμενους), τους παρέχει κατάρτιση, καθώς και υπηρεσία παιδικής μέριμνας για τη διασφάλιση της μετάβασης σε σταθερή απασχόληση.

Στις Κάτω Χώρες, μια επιχείρηση διδάσκει ανάγνωση με τη χρήση καινοτόμων ψηφιακών εργαλείων και μέθοδο που βασίζεται στο παιχνίδι. Η μέθοδος είναι ειδικά

¹³ Ενδεικτικά, στη Γαλλία, οι απουσίες λόγω ασθένειας είναι πολύ λιγότερες από ό,τι στις άλλες επιχειρήσεις: 5,5% έναντι 22%, «Absence au travail pour des raisons de santé dans l'économie sociale», Chorum, Απρίλιος 2011, <http://www.cides.chorum.fr>

¹⁴ *Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*, Γραφείο πολιτικών συμβούλων (BEPA), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιούλιος 2010, σ. 11 και 109

¹⁵ COM(2011)681 τελικό

προσαρμοσμένη στα υπερκινητικά ή αυτιστικά παιδιά, αλλά και στους αναλφάβητους και τους μετανάστες.

Στην Πολωνία, ένας κοινωνικός συνεταιρισμός που έχει συσταθεί από δύο ενώσεις απασχολεί μακροχρόνια ανέργους και άτομα με αναπηρία και παρέχει στην αγορά σειρά υπηρεσιών: υπηρεσίες εστίασης και έτοιμων φαγητών, μικρές κατασκευαστικές εργασίες και βιοτεχνικές δραστηριότητες, καθώς και κατάρτιση για την επαγγελματική ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων.

Στην προσέγγισή της στον ποικιλόμορφο αυτό τομέα, η Επιτροπή δεν επιδιώκει να παράσχει έναν κανονιστικό ορισμό δεσμευτικό για όλους, που θα οδηγούσε σε ένα κανονιστικό κλοιό. Προτείνει μια περιγραφή η οποία βασίζεται σε αρχές που είναι κοινές στα περισσότερα κράτη μέλη, των οποίων προτίθεται να σεβαστεί την ποικιλομορφία των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών επιλογών, καθώς και την ικανότητα καινοτομίας των κοινωνικών επιχειρηματιών.

Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή θα εγκρίνει, ενδεχομένως, έναν ακριβέστερο ορισμό μόνο εάν τα ρυθμιστικά μέτρα ή κίνητρα απαιτούν να καθοριστεί επακριβώς το πεδίο εφαρμογής, εμπλέκοντας στενά τους εκπροσώπους του τομέα.

Η Επιτροπή επιθυμεί να πλαισιώσει την ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων, και να αντλήσει διδάγματα από τις εμπειρίες τους για τη στήριξη του συνόλου της οικονομίας. Με την παρούσα ανακοίνωση η Επιτροπή επιδιώκει δύο στόχους:

- Την υποβολή σχεδίου δράσης βραχυπρόθεσμα για την πλαισίωση της ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων, βασικών παραγόντων της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής καινοτομίας
- Την υποβολή προς συζήτηση πεδίων προβληματισμού μεσοπρόθεσμα/μακροπρόθεσμα.

2. ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΝΑ ΑΠΟΚΟΜΙΣΟΥΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΟΦΕΛΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ

Το δυναμικό ανάπτυξης και διάδοσης του μοντέλου των κοινωνικών επιχειρήσεων στην εσωτερική αγορά δεν έχει ακόμη αποτελέσει αντικείμενο πλήρους εκμετάλλευσης. Ωστόσο, οι κοινωνικές επιχειρήσεις προσκρούουν σε εμπόδια που πολλές εκθέσεις έχουν εντοπίσει¹⁶, με πιο πρόσφατη την έκθεση του BEPA¹⁷ κατά τα μέσα του 2010.

Πιο συχνά αντιμετωπίζουν τις ίδιες προκλήσεις με οποιαδήποτε άλλη ΜΜΕ, και μπορούν συνεπώς να επωφελούνται από πρωτοβουλίες της *Small Business Act* για την Ευρώπη¹⁸. Αλλά αντιμετωπίζουν επίσης τις δικές τους ειδικές δυσκολίες.

Ωστόσο, οι κοινωνικές επιχειρήσεις πρέπει να μπορούν να επωφελούνται, όπως και οι άλλες επιχειρήσεις, από τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής αγοράς. Αυτό αφορά

¹⁶ *Study on Practices and Policies in the Social Enterprise Sector in Europe - Final Report*, Austrian Institute for SME Research and TSE Entre, Turku School of Economics, Φινλανδία, Βιέννη, Ιούνιος 2007, έκθεση που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

¹⁷ *Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*, Γραφείο πολιτικών συμβούλων (BEPA), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιούλιος 2010

¹⁸ Ανασκόπηση της πρωτοβουλίας «Small Business Act» για την Ευρώπη, COM(2011)78 τελικό

ασφαλώς τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, οι οποίες μπορεί να έχουν ως στόχο να αναπτυχθούν σε επίπεδο ηπείρου ή ακόμη μόνο σε διασυνοριακό επίπεδο. Αλλά οι μικρές κοινωνικές επιχειρήσεις, οι οποίες είναι βασικά επικεντρωμένες μόνο στην τοπική δράση, επηρεάζονται επίσης άμεσα από τους κανόνες της ενιαίας αγοράς στον τραπεζικό τομέα, όσον αφορά την πρόσβαση στα διαρθρωτικά ταμεία, ή την εφαρμογή των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν κατά κύριο λόγο δυσκολίες για την κάλυψη των αναγκών **χρηματοδότησης**, οι οποίες ποικίλλουν ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης τους (υποστήριξη της ιδέας, ανάπτυξη του πιλοτικού σχεδίου ή του πρωτοτύπου, ανάπτυξη μεγάλης κλίμακας). Οι περιορισμοί σχετικά με την ανακατανομή των κερδών ή την απασχόληση των ευάλωτων εργαζομένων δίνουν συχνά την εντύπωση στους πιστωτές ή στους δυνάμει επενδυτές ότι είναι επιχειρήσεις υψηλότερου κινδύνου και λιγότερο επικερδείς από άλλες. Περισσότερο από τις άλλες επιχειρήσεις, οι κοινωνικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν τις ατέλειες των χρηματοπιστωτικών αγορών (κατακερματισμός, έλλειψη πανευρωπαϊκής πλατφόρμας για το δάνειο κ.λπ.). Συνεπώς, οι επενδυτές δεν ενημερώνονται επαρκώς για τις πραγματικές κοινωνικές επιπτώσεις ορισμένων ταμείων επενδύσεων αλληλεγγύης. Η πρόσβαση σε δημόσιους πόρους εξακολουθεί συχνά να παρεμποδίζεται από ιδιαίτερα άκαμπτα ή πολύ γραφειοκρατικά συστήματα. Για παράδειγμα, οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι δυνατόν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση στα διαρθρωτικά ταμεία όταν οι διαχειριστικές αρχές χρηματοδοτούν μόνο βραχυπρόθεσμα έργα. Ο μεγάλος αριθμός διαφορετικών προγραμμάτων, σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα καθιστά δυσπρόσιτα στις μικρές επιχειρήσεις.

Το φαινόμενο αυτό ενισχύεται από τον **χαμηλό βαθμό αναγνώρισης** της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Η έλλειψη διασύνδεσης μεταξύ φορέων διαφορετικών περιοχών ή διαφορετικών χωρών παρεμποδίζει τη διάδοση των ορθών πρακτικών, την οικοδόμηση εταιρικών σχέσεων και την εξεύρεση νέων διεξόδων. Στα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, η κοινωνική επιχειρηματικότητα εξακολουθεί να είναι υποτιμημένη, ενώ η ενσωμάτωσή της στην αρχική και συνεχή κατάρτιση αποτελεί προϋπόθεση για την αύξηση της αξιοπιστίας της. Ένας αυξανόμενος αριθμός νέων πτυχιούχων επιλέγει να εμπλακεί στην κοινωνική επιχειρηματικότητα, αλλά δεδομένου ότι είναι ελάχιστα γνωστή, η εμπειρία αυτή δεν εκτιμάται αρκετά στις παραδοσιακές επιχειρήσεις. Το φαινόμενο αυτό επιτείνεται από την ποικιλία των ορισμών στην Ευρώπη, γεγονός που εξηγεί την ετερογένεια των διαθέσιμων στοιχείων. Η έννοια δεν ορίζεται πάντοτε και όταν ορίζεται, δεν καλύπτει ταυτόσημες πραγματικότητες στις διάφορες χώρες. Συχνά, παλαιά, κατακερματισμένα και μη εναρμονισμένα, τα δεδομένα καθιστούν δύσκολη την προσαρμογή και τον συντονισμό των δημόσιων πολιτικών.

Ως εκ τούτου, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι το **ρυθμιστικό περιβάλλον**, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, δεν λαμβάνει πάντοτε επαρκώς υπόψη τις ιδιαιτερότητες των κοινωνικών επιχειρήσεων, ιδίως όσον αφορά τους κανόνες που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις ή τα υφιστάμενα καταστατικά. Αυτό περιπλέκει την κινητοποίηση των επενδυτών, την πρόσβαση στις επιδοτήσεις ή στις δημόσιες συμβάσεις, υποχρεώνοντάς τους ενίοτε να χρησιμοποιούν περίπλοκες νομικές ρυθμίσεις. Έτσι, συμβαίνει οι κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν εταιρική μορφή να μην μπορούν να επωφελούνται από τις διευκολύνσεις που παρέχονται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης στις ενώσεις.

3. ΈΝΑ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Για να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι διεθνείς οργανισμοί έχουν ήδη αναπτύξει οριζόντιες πολιτικές, στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας, καθώς και στοχευμένα προγράμματα που μπορούν να στηρίξουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική καινοτομία. Σε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, το οποίο δημοσιεύεται ταυτόχρονα με την παρούσα ανακοίνωση, παρουσιάζονται συνοπτικά όλα τα υφιστάμενα μέτρα, καθώς και ορισμένες εμπειρίες άλλων χωρών, από τις οποίες θα μπορούσε να εμπνευστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επιπλέον, για να μπορέσουν οι κοινωνικές επιχειρήσεις να αναπτύξουν πλήρως το δυναμικό τους, η Επιτροπή προτείνει ένα σχέδιο δράσεων το οποίο εντάσσεται στη γενική στήριξη της κοινωνικής καινοτομίας και το οποίο θα διευκολύνει την καθιέρωση ενός προσαρμοσμένου οικοσυστήματος, σε στενή συνεργασία με τους φορείς του κλάδου και τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή προτείνει έντεκα βασικές δράσεις, τις οποίες θα δρομολογήσει πριν από το τέλος του 2012.

3.1. Βελτίωση της πρόσβασης στις χρηματοδοτήσεις

3.1.1. Διευκόλυνση της πρόσβασης στις ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το σύστημα χρηματοδότησης των κοινωνικών επιχειρήσεων δεν είναι ανεπτυγμένο σε σύγκριση με αυτό που απολαύουν οι άλλες επιχειρήσεις.

Όλο και περισσότεροι επενδυτές επιθυμούν, όμως, να συνδυάσουν τα κοινωνικά ή περιβαλλοντικά αποτελέσματα με τη θεμιτή επιθυμία τους για οικονομική απόδοση των επενδύσεων, υποστηρίζοντας την υλοποίηση στόχων γενικού συμφέροντος μακροπρόθεσμα.

Πέρα από τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις, που αποτελούν αντικείμενο προτάσεων στην ανακοίνωση σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ)¹⁹, ένα ευρωπαϊκό μέσο στήριξης της χρηματοδότησης των κοινωνικών επιχειρήσεων θα ωθούσε τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς να επενδύουν περισσότερο σε αυτές τις επιχειρήσεις, μέσω της συμμετοχής σε κεφάλαια ή δάνεια.

Ένα κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο για τη δημιουργία των εν λόγω επενδυτικών οχημάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα ήταν ευκαταίε.

Επιπλέον, η Επιτροπή χαιρετίζει το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων²⁰ διερευνά τη δυνατότητα καθιέρωσης στις αρχές του 2012 μιας θυρίδας «ιδίων κεφαλαίων» (ESIEF²¹) για επενδύσεις σε ταμεία που έχουν ως στόχο να παραχθεί αποτέλεσμα για το κοινωνικό σύνολο. Η εν λόγω πιλοτική δράση θα μπορούσε να

¹⁹ COM(2011) 681 τελικό

²⁰ Όμιλος Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

²¹ Ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο επενδύσεων και επιχειρηματικότητας (ESIEF), το οποίο θα επένδυε σε 10 έως 15 οχήματα στα κράτη μέλη.

προετοιμάσει το νέο ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό μέσο που προτείνεται από την Επιτροπή στις 6 Οκτωβρίου 2011 (Βασική δράση αριθ. 3).

Η πρόσβαση στις πιστώσεις αποτελεί, για πολλές κοινωνικές επιχειρήσεις, προϋπόθεση για τη σύσταση και την ανάπτυξή τους. Ωστόσο, δεδομένου ότι δεν είναι γνωστές ή θεωρούνται ότι συνδέονται με μεγαλύτερους κινδύνους, έχουν μεγαλύτερη δυσκολία από ό,τι οι ΜΜΕ στην ανεύρεση των απαιτούμενων κεφαλαίων.

Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης ότι οι δύο κανονιστικοί πυλώνες της ανακοίνωσης του 2007 σχετικά με την προώθηση της μικροπίστωσης²² (βελτίωση του νομικού και θεσμικού περιβάλλοντος και δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για την επιχειρηματικότητα) δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς σε εθνικό επίπεδο.

Βασική δράση αριθ. 1.

- Όπως ανακοινώθηκε στην πράξη για την ενιαία αγορά, **πριν από το τέλος του 2011, θα προταθεί ένα ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο για τα ταμεία επενδύσεων αλληλεγγύης το οποίο θα διευκολύνει την πρόσβαση των κοινωνικών επιχειρήσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές**, λαμβανομένης υπόψη της δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε και της μελέτης επιπτώσεων. Στόχος θα είναι η προώθηση της δημιουργίας ειδικών ταμείων, τα οποία θα επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να δραστηριοποιούνται σε όλη την ενιαία αγορά.

Βασική δράση αριθ. 2.

- Εκτός από τη συνέχιση της διευκόλυνσης της πρόσβασης σε μικροπιστώσεις από τον **Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Μικροχρηματοδοτήσεων** και την ανάπτυξη του εν λόγω μέσου, με την ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων στο πλαίσιο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνική αλλαγή και την κοινωνική καινοτομία για την περίοδο 2014-2020²³, **βελτίωση της ανάλυσης, ενθάρρυνση και προώθηση της ανάπτυξης του νομικού και θεσμικού περιβάλλοντος της μικροπίστωσης.**

3.1.2. Κινητοποίηση των ευρωπαϊκών ταμείων

Η εμπειρία της λειτουργίας των διαρθρωτικών ταμείων θα πρέπει να συνοψισθεί, να αξιολογηθεί και θα συζητηθεί με τις εθνικές αρχές διαχείρισης, ώστε να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να αναπτύξουν μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη στήριξη για τις κοινωνικές επιχειρήσεις κατά την προσεχή περίοδο προγραμματισμού. Επιπλέον, η Επιτροπή θα αναπτύξει μια συγκεκριμένη δράση χρηματοδότησης των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Βασική δράση αριθ. 3.

- Στο πλαίσιο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνική αλλαγή και την κοινωνική καινοτομία, η Επιτροπή πρότείνει **την καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού χρηματοδοτικού μέσου 90 εκατ. ευρώ που αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση των κοινωνικών επιχειρήσεων για την εκκίνηση, την ανάπτυξη και την επέκτασή τους, μέσα από επενδύσεις σε**

²² Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την προώθηση της μικροπίστωσης με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης και της απασχόλησης, COM(2007)708

²³ COM (2011) 609 τελικό της 6.10.2011.

κεφάλαια επενδύσεων αλληλεγγύης, που θέτουν στη διάθεση μέσα ιδίων κεφαλαίων και τη χρηματοδότηση με δανειοδότηση.

Βασική δράση αριθ. 4.

- **Η Επιτροπή πρότεινε την ρητή εισαγωγή μιας επενδυτικής προτεραιότητας «κοινωνικές επιχειρήσεις» στους κανονισμούς ΕΤΠΑ και ΕΚΤ από το 2014²⁴, για την παροχή σαφούς νομικής βάσης και προκειμένου να επιτραπεί στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες να συμπεριλάβουν στα προγράμματά τους στοχοθετημένες δράσεις του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ για το 2014-2020.**

3.2. Βελτίωση της προβολής της κοινωνικής επιχειρηματικότητας

3.2.1. Ανάπτυξη εργαλείων για την καλύτερη κατανόηση του τομέα και για να προβληθεί περισσότερο η κοινωνική επιχειρηματικότητα

Μία από τις κύριες ανάγκες που εκφράζονται από όλους τους φορείς είναι να υπάρχει γρήγορη και εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες που διατίθενται για τις κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες θα καθιστούν δυνατή την ανταλλαγή εμπειριών όσον αφορά τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών. Αυτό αφορά ειδικότερα την ανάγκη ύπαρξης μέσων για την αξιολόγηση και την αποτίμηση των επιπτώσεων και των κοινωνικών επιδόσεων των εν λόγω δραστηριοτήτων (π.χ. με βάση τις εμπειρίες ορισμένων κρατών μελών τα οποία έχουν αναπτύξει δορυφορικούς λογαριασμούς για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων όσον αφορά τις κοινωνικές επιχειρήσεις, ιδίως των συνεταιρισμών και των ταμείων αλληλασφάλισης). Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η επισήμανση ή η πιστοποίηση αποτελούν δυνάμει εργαλεία. Είναι επίσης σημαντικό να προωθηθεί η κοινωνική επιχειρηματικότητα, ιδιαίτερα στις νέες γενιές.

Βασική δράση αριθ. 5.

- **Εντοπισμός των βέλτιστων πρακτικών και των αναπαραγόμενων μοντέλων αναπτύσσοντας με τα εμπλεκόμενα μέρη μια πλήρη χαρτογράφηση των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη, καθορίζοντας τα χαρακτηριστικά τους, τα οικονομικά μοντέλα τους, το οικονομικό βάρος τους, το διασυνοριακό αναπτυξιακό δυναμικό τους, το περιεχόμενο και τα κριτήρια των νομικών και των φορολογικών καθεστώτων και τους υφιστάμενους μηχανισμούς επισήμανσης.**

Βασική δράση αριθ. 6.

- **Δημιουργία μιας δημόσιας βάσης δεδομένων των σημάτων και πιστοποιήσεων που εφαρμόζονται στις κοινωνικές επιχειρήσεις στην Ευρώπη, για τη βελτίωση της προβολής και σύγκρισης.**

Βασική δράση αριθ. 7.

- **Προώθηση της αμοιβαίας μάθησης και της ενίσχυσης ικανοτήτων των εθνικών και περιφερειακών διοικήσεων για τη δρομολόγηση συνολικών στρατηγικών στήριξης, προώθησης και χρηματοδότησης των κοινωνικών επιχειρήσεων, ιδίως στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων, μέσω της ανάλυσης, της ανταλλαγής ορθών πρακτικών, της ευαισθητοποίησης, των δραστηριοτήτων δικτύωσης και διάδοσης.**

²⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_fr.cfm

3.2.2. Ενίσχυση των ικανοτήτων διαχείρισης, του επαγγελματισμού και της κοινωνικής δικτύωσης των επιχειρηματιών

Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες, νέοι ή ήδη εγκατεστημένοι, πρέπει να αποκτήσουν τις ικανότητες που απαιτούνται για τη χρηστή διαχείριση και την ανάπτυξη της επιχείρησής τους. Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή επιθυμεί να ενθαρρύνει τη γόνιμη αλληλεπίδραση με άλλους καινοτόμους επιχειρηματίες καθώς και με την ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα. Αυτό μπορεί ιδίως να γίνει στο πλαίσιο των φυτώριων επιχειρήσεων (εκκολαπτήρια για κοινωνικές «επιχειρήσεις-νεογνούς»). Οι λίγες εμπειρίες σε αυτούς τους τομείς αξίζουν να υποστηριχθούν και να πολλαπλασιαστούν. Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες θα πρέπει επίσης να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε συμβουλές και στην υποστήριξη άλλων ηγετών επιχειρήσεων ή τραπεζιτών.

Βασική δράση αριθ. 8.

- **Δημιουργία μιας ενιαίας και πολυγλωσσικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας πληροφοριών και ανταλλαγής εμπειριών**, συνδεδεμένη ενδεχομένως με την Πλατφόρμα Κοινωνικής Καινοτομίας στην Ευρώπη²⁵ και το δίκτυο «Enterprise Europe Network», για τους κοινωνικούς επιχειρηματίες, τα φυτώρια και τις ομάδες (clusters), τους κοινωνικούς επενδυτές και αυτούς που εργάζονται μαζί τους.
- **Προώθηση και αύξηση της προσβασιμότητας των κοινοτικών προγραμμάτων που μπορούν να παρέχουν στήριξη στους κοινωνικούς επιχειρηματίες**, όπως το ERASMUS, το ERASMUS για νέους επιχειρηματίες, το TEMPO, «Νεολαία σε δράση» 2007 - 2013 (ιδίως οι δραστηριότητες «Πρωτοβουλίες Νέων») και το HORIZON 2020.

3.3. Βελτίωση του νομικού περιβάλλοντος

3.3.1. Ανάπτυξη κατάλληλων ευρωπαϊκών νομικών μορφών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται από την ευρωπαϊκή κοινωνική επιχειρηματικότητα

Η μελέτη για την εφαρμογή του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας²⁶ τόνισε την πολυπλοκότητα του κειμένου και συνέστησε διάφορους τρόπους για να καταστεί το καθεστώς αυτό απλούστερο και ελκυστικότερο και να συμβάλει στην ικανοποίηση των αναγκών των κοινωνικών επιχειρηματιών. Τα ιδρύματα συχνά θεωρούν ότι τους είναι δύσκολο να λειτουργήσουν στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς, δεδομένου ότι οι διαφορετικές κανονιστικές διατάξεις οδηγούν σε απαιτήσεις και διαδικασίες που μπορεί να είναι ενίοτε πολύπλοκες (ιδίως φορολογικές). Τέλος, ο τομέας της αλληλασφάλισης, εκφράζει τακτικά την επιθυμία να μπορεί να βασίζεται σε ένα ευρωπαϊκό καταστατικό, αλλά αντιθέτως ορισμένοι θεωρούν ότι δεν υφίσταται τέτοια ανάγκη.

²⁵ <http://www.socialinnovationeurope.eu/>

²⁶ Μελέτη για την εφαρμογή του κανονισμού 1435/2003 περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (SCE), της 5^{ης} Οκτωβρίου 2010, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_i.pdf

Βασική δράση αριθ. 9.

- Με βάση τα αποτελέσματα της διαβούλευσης με τους ενδιαφερομένους, **υποβολή πρότασης για την απλούστευση του κανονισμού σχετικά με το καταστατικό της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας**, ώστε να ενισχυθεί η αυτονομία της σε σχέση με τις εθνικές νομοθεσίες και, συνεπώς, να διευκολυνθεί η χρήση της για τη δημιουργία κοινωνικών συνεταιρισμών.
- **Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση καταστατικού του ευρωπαϊκού ιδρύματος**, για τη βελτίωση της άσκησης των διασυνοριακών δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων. Το καταστατικό αυτό θα υφίσταται παράλληλα με τα εθνικά νομικά συστήματα και η χρήση του θα είναι προαιρετική.
- **Εκπόνηση μελέτης σχετικά με την κατάσταση των ασφαλιστικών εταιρειών σε όλα τα κράτη μέλη** για την εξέταση ιδίως των διασυνοριακών δραστηριοτήτων τους.

3.3.2. Δημόσιες συμβάσεις

Παρά τις διάφορες δυνατότητες που παρέχονται με τους σχετικούς κανονισμούς, οι κοινωνικές επιχειρήσεις συχνά θεωρούν ότι εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσανάλογες δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις. Η κατάσταση αυτή είναι απόρροια τόσο της ευρωπαϊκής σχετικής νομοθεσίας όσο και των εθνικών ρυθμίσεων, οι οποίες ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των κρατών μελών, όπου η πρακτική των «κανονιστικών υπερβολών» (*goldplating*) δεν κατέστησε πάντοτε δυνατό να επωφελούνται πλήρως από τις οδηγίες για τις «δημόσιες συμβάσεις». Αφετέρου, ορισμένοι δημόσιοι οργανισμοί δεν εκμεταλλεύονται πάντοτε το υφιστάμενο δυναμικό καινοτομίας για τις κοινωνικές υπηρεσίες. Στις περισσότερες απαντήσεις που έλαβε η Επιτροπή μετά την Πράσινη Βίβλο για το μέλλον των δημοσίων συμβάσεων θεωρείται ότι η δυνατότητα προσφυγής σε κοινωνικά ή περιβαλλοντικά κριτήρια στις δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να προκύπτει καλύτερα από τις οδηγίες.

Βασική δράση αριθ. 10.

- Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης των δημοσίων συμβάσεων, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο στοιχείο της ποιότητας κατά την ανάθεση των συμβάσεων, ιδίως στην περίπτωση των κοινωνικών υπηρεσιών και της υγείας, και να εξεταστεί πώς οι συνθήκες εργασίας των συμμετεχόντων στους τρόπους παραγωγής των αγαθών και υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης θα μπορούσαν να λαμβάνονται υπόψη, υπό την προϋπόθεση ότι οι αρχές της Συνθήκης για την απαγόρευση των διακρίσεων, της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας τηρούνται πλήρως.

3.3.3. Κρατικές ενισχύσεις

Η Επιτροπή εξέδωσε στις 23 Μαρτίου 2011 ανακοίνωση σχετικά με τη μεταρρύθμιση των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις που εφαρμόζονται στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος²⁷, η οποία μπορεί να παρουσιάζει ενδιαφέρον για τις κοινωνικές επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι προτίθεται να υιοθετήσει πιο διαφοροποιημένους κανόνες,

²⁷ COM(2011)146 τελικό

ανάλογα με τις επιπτώσεις των ενισχύσεων υπό τη μορφή αντιστάθμισης δημόσιας υπηρεσίας στην ενδοκοινοτική αγορά. Αναγνωρίζει επίσης ότι ορισμένοι τύποι κοινωνικών υπηρεσιών παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες ως προς τη χρηματοοικονομική δομή και τους στόχους τους.

Βασική δράση αριθ. 11.

- **Απλούστευση της εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στις κοινωνικές υπηρεσίες και τις τοπικές υπηρεσίες.** Η απλούστευση αυτή θα μπορούσε να ωφελήσει τις κοινωνικές επιχειρήσεις, όταν αυτές παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες που δεν έχουν επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Στις προτάσεις σχετικά με τη μεταρρύθμιση των κανόνων για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ), οι οποίες δημοσιεύτηκαν τον Σεπτέμβριο 2011, η Επιτροπή επιδιώκει να ανταποκριθεί στον εν λόγω στόχο απλούστευσης για τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις τοπικές υπηρεσίες, ιδίως προτείνοντας κανονισμό *de minimis* για τις τοπικές ΥΓΟΣ και μια νέα απόφαση η οποία εξαιρεί τις κοινωνικές υπηρεσίες, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης. Προβλέπεται ότι οι νέοι κανόνες πρόκειται να θεσπιστούν από την Επιτροπή πριν από το τέλος του 2011.

4. ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ : ΑΛΛΕΣ ΙΔΕΕΣ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Πέρα από τις δράσεις προτεραιότητας που παρατίθενται ανωτέρω, η Επιτροπή υποβάλλει προς συζήτηση προτάσεις των οποίων οι λεπτομέρειες και οι μέθοδοι χρήζουν ενδεδειγμένης εξέτασης, και ιδίως:

- δικτύωση των τραπεζών, συχνά δημόσιων ή ημιδημόσιων ιδρυμάτων, τα οποία δραστηριοποιούνται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στη χρηματοδότηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας²⁸ και δημιουργία δυνατοτήτων για τη διάδοση των εμπειριών τους· στο πλαίσιο αυτό, ενεργοποίηση των αδρανών πόρων και επανεισαγωγή τους στο οικονομικό κύκλωμα (για παράδειγμα οι τραπεζικοί λογαριασμοί αποβιωσάντων που δεν έχουν κλείσει)·
- βελτίωση της πρόσβασης σε επιχειρηματικά κεφάλαια για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, σύμφωνα με την πρότασή της όσον αφορά το ευρωπαϊκό πλαίσιο των ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων·
- προώθηση της ανάπτυξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας μεταξύ των ηλικιωμένων, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έτους ενεργού γήρατος, το 2012 (αλλαγή σταδιοδρομίας ή ανάπτυξη του εθελοντισμού μεταξύ των συνταξιούχων)·
- προώθηση της έρευνας σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, και ιδίως συγχρηματοδότηση των εθνικών σχεδίων για τη δημιουργία δορυφορικών λογαριασμών²⁹, ώστε οι κοινωνικές επιχειρήσεις να εμφανίζονται στα εθνικά λογιστικά συστήματα·

²⁸ Σχετικά παραδείγματα είναι η Caisse des dépôts et consignations (Γαλλία), η KfW Entwicklungsbank (Γερμανία) ή το έργο της Big Society Bank (Ηνωμένο Βασίλειο), ή η Triodos Bank (Βέλγιο, Κάτω Χώρες)

²⁹ <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?article705&lang=en>

- εξέταση της δυνατότητας αύξησης και υπαγωγής νέων κατηγοριών ενισχύσεων στο πλαίσιο της αναθεώρησης του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, ο οποίος εφαρμόζεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013.
- ανάπτυξη της ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με την προσαρμογή των εθνικών φορολογικών καθεστώτων υπέρ των κοινωνικών επιχειρήσεων και των επενδύσεων αλληλεγγύης.
- ανάπτυξη της ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τη χρήση των συσσωρευμένων κεφαλαίων σε κοινωνικές επιχειρήσεις, ιδίως το κλειδώμα («*asset locks*»), ώστε να καταστεί δυνατό το κεφάλαιο αυτό είτε να παραμείνει στην επιχείρηση είτε να ελευθερωθεί για να επενδυθεί σε άλλες κοινωνικές επιχειρήσεις.

Η Επιτροπή προτείνει επίσης να συνεχιστεί ο προβληματισμός όσον αφορά τα ακόλουθα θέματα:

- Νέες στρατηγικές για τη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, με την προώθηση του διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών επιχειρήσεων και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, για παράδειγμα, στο πλαίσιο του φόρουμ χρηματοδότησης των ΜΜΕ.
- Μετά την έγκριση της Ένωσης για την Καινοτομία και το αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 4^{ης} Φεβρουαρίου 2011 να καθιερωθεί ένα εργαλείο για την αποτίμηση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Επιτροπή δεσμεύεται να εξετάσει σε ποιο βαθμό οι κοινωνικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε αδρανή διπλώματα ευρεσιτεχνίας για την ανάπτυξή τους.
- Την ανάπτυξη και τη δικτύωση πλατφορμών συναλλαγών (χρηματιστήρια³⁰) για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Τη δυνατότητα για τις κοινωνικές επιχειρήσεις που παράγουν κέρδη να μπορούν να χρησιμοποιούν εθελοντές και να δέχονται δωρεές χωρίς αρνητικές φορολογικές επιπτώσεις.
- Την ανάγκη ενός ενδεχόμενου ευρωπαϊκού καταστατικού για τις άλλες μορφές κοινωνικών επιχειρήσεων, όπως οι ενώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή/και, ενδεχομένως, ενός κοινού ευρωπαϊκού καταστατικού για τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Για να επιτευχθεί αυτό, εφόσον εγκριθεί η πρόταση για το καταστατικό του ευρωπαϊκού ιδρύματος, η Επιτροπή θα διοργανώσει συνάντηση υψηλού επιπέδου μεταξύ των παραγόντων όλων των τομέων που εμπλέκονται στην κοινωνική επιχειρηματικότητα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, ώστε να εξετάσουν τις πρωτοβουλίες που πρέπει να λάβουν για τη βελτίωση του νομικού πλαισίου των κοινωνικών επιχειρήσεων, σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

³⁰ Μετά τη Βραζιλία (Bovespa - 2004) και τη Νότια Αφρική (SASIX - 2006), ιδρύθηκε στην Πορτογαλία το πρώτο ευρωπαϊκό κοινωνικό χρηματιστήριο το 2008 (Bolsa de Valores Sociais) στο πλαίσιο του Euronext Lisbon. Στους επόμενους μήνες θα μπορούσε να ολοκληρωθεί το σχέδιο «London Social Stock Exchange».

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Επιτροπή:

- υποβάλλει σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη τις αναλύσεις και τα μέτρα που προτείνονται στην παρούσα ανακοίνωση, για να συνεχιστεί ο εκτεταμένος διάλογος που ξεκίνησε με τους ευρωπαϊκούς φορείς του κλάδου και καλεί όλους τους ενδιαφερόμενους να συμμετάσχουν στο συνέδριο για την κοινωνική επιχειρηματικότητα και την αλληλέγγυα οικονομία που θα διεξαχθεί στις 18 Νοεμβρίου 2011 στις Βρυξέλλες. Το συνέδριο αυτό αποτελεί μια ευκαιρία για τον καθένα να εκφράσει τη γνώμη του σχετικά με την παρούσα ανακοίνωση.
- καλεί τα κράτη μέλη και τις αρχές τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης να στηρίζουν και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων στο πεδίο των αρμοδιοτήτων τους, και ιδίως μέσω των δομών οικονομικής ανάπτυξης και των εμπορικών επιμελητηρίων, λαμβάνοντας υπόψη τη διασυνοριακή διάσταση των συμπράξεων και πρωτοβουλίες που στηρίζουν·
- τα καλεί επίσης να αναπτύξουν μια συνολική στρατηγική για την προώθηση της ενίσχυσης των ικανοτήτων, τη δικτύωση και την κινητοποίηση ιδιωτικών και δημόσιων πόρων και την ενσωμάτωση των κοινωνικών επιχειρήσεων στα σύμφωνα για την απασχόληση και τις πρωτοβουλίες κοινωνικής ένταξης.

Η Επιτροπή, από την πλευρά της:

- θα εφαρμόσει τις πρωτοβουλίες της σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τηρώντας την αρχή της επικουρικότητας, και λαμβάνοντας υπόψη τα διακυβευόμενα της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο·
- θα συστήσει μια πολυμερή συμβουλευτική ομάδα για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, η οποία θα εξετάσει την πρόοδο των μέτρων που προβλέπονται στην παρούσα ανακοίνωση. Με βάση την εμπειρία της συμβουλευτικής ομάδας SBA³¹, η ομάδα αυτή θα μπορούσε να απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών, των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, των οργανώσεων κοινωνικών επιχειρηματιών, του τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού τομέα, καθώς και του ακαδημαϊκού και πανεπιστημιακού κόσμου.

³¹ Ανασκόπηση της πρωτοβουλίας «Small Business Act» για την Ευρώπη, COM(2011)78 τελικό, σ. 20